

spomnila se je očeta, ki je imel ob smrtni uri tako grozne oči. Spomnila se je, da je zažgal pred smrtjo svojo hišo in umrl žalostno. Spomnila se je, kako je ihtela nekoč na materinem grobu, in se ji je zazdelo, da je čula glas: „Idi, hčerka, in si poišči drugo mater, ki te ne bo zapustila nikoli!“ Razumela je deklica materine besede, našla je Mater, ki jo tolaži in krepi v samoti.

Prijubila se ji je ta gozdna samota. Tu je vse tako skrivnostno. Tu raste les za zibel in krsto, tu se razgrinjajo pred očmi slike življenja in smrti. Vse zbrsti v toplih pomladnih dneh in klije v cvetje in liste zelene; pevci v črnih, rumenih in pisanih krilih pojo veličastno pesem življenja. Otožna jesen se priklati v gozd. Mrzli vetrovi potegnejo čez vrhove; listje odpade, pevci se poslove in smrt zakraljuje. Vihar pribuči in trešči mogočno, stoletno bukev ob tla, Tam leži — plen trohnobe, smrti.

Zakukala je tisti hip spet kukavica. Minka je vstala in šla gledat po živini. „Janku preti dušna smrt, moram ga rešiti! Ded ga reši. Poznam ga dobrega starčka, s kučmo na glavi. Poznam starega Blažona, ki je vedno tarnal, da umre brez otrok. Zdaj ga je dobil. Gotovo ga je vesel, da bo po očetovsko skrbel zanj. Sreča za dečka, da je prišel v tako dobre roke.“

(Dalje prih.)

V domačiji.

Rožice po polju
ovenele so,
nove nam po oknih
zacvetele so.

A nad nami širi
mračno se nebo,
tožna skozi megle
solnčno zre oko.

Razjasnilo mračno
bo nebo se spet,
v rožno cvetje kinalu
ves bo svet odet.

Hitro vse na svetu
izpreminja se . . .
Iz turobe radost
spet odgrinja se.

Ko pa v domačijo
pot privede nas,
nam sijala radost
bode večni čas . . .

Osojski.

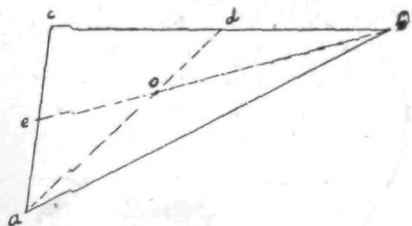

Koristna zabava.

(VII. Težišče.)

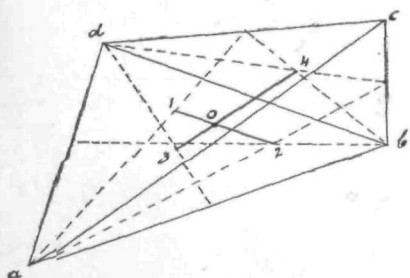
Vsako telo ima svojo težo in samo sebi prepuščeno pade vsled te teže na zemljo. Lahko si mislimo telo sestavljeno iz mnogo majhnih delov; vsak tak del telesa ima svojo težo, ker na vsakega deluje težnost, to je, privlačnost naše zemlje. V vsakem telesu mora torej biti neko središče, neka točka, v kateri se takorekoč vse teže posameznih delov združujejo, kakor da bi delovale vse skupno na istem mestu — kot skupna teža telesa. To točko imenujemo *težišče* (Schwerpunkt).

Naslednje vrstice naj pokažejo, kako najdemo težišče pri raznih telesih. Če pustimo, da kako telo prosto pade, ne vidimo vselej takoj, kje leži v tem telesu težišče. Težišče pa najdemo najlažje, če poizkušamo kako telo podpreti tako, da pride v mirno lego, v ravnotežje. Ako n. pr. iščemo težišče za iz kartona izrezani trikotnik abc (Slika 1), nam je treba le razpoloviti dve stranici n. pr. ac in be . Če središče e in d teh dveh stranic, zvezemo z nasproti ležečima oglama a in b , se ti dve črti sečeta v točki o , v kateri leži hkrati težišče trikotnika. Če podpreš zdaj trikotnik v tej točki, n. pr. z ostro konico svinčnika, pa boš opazil, da ti trikotnik ne bo padel, ampak bo obstal vodoravno v ravnotežju.

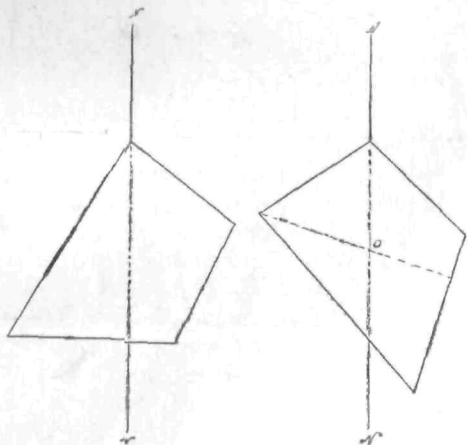
Sl. 1.

Tu ti ni bilo dosti dela, da si našel težišče. Več dela pa je, ako hočeš najti težišče v nepravilnem četverokotniku. (Slika 2) $abcd$. Tu moraš pa z diagonalama razdeliti četverokotnik na dva trikotnika in za vsakega poiskati težišče 1, 2, 3 in 4. Po dvoje in dvoje teh najdenih nasproti si ležečih težišč 1 in 2, 3 in 4 je treba zvezati in kjer se črti sečeta, ondi je težišče nepravilnega četverokotnika. Če v tej točki tak četverokotni karton podpreš, ostane tudi v ravnotežju. Na lažji način, seveda ne tako točno, moreš najti težišče, če obesiš četverokotnik na nit NN, ki je na koncu obtežena, da je navpično napeta (Slika 3), zaporedoma v dveh različnih točkah. Zapomni si, najbolje je, da zarišeš, kje je šla smer niti preko telesa, ko je bilo obešeno v prvi točki, potem jo obesi v drugi točki; kjer bo nit sekala smer, v kateri je bila v prvem slučaju, ondi leži težišče. Če poizkusiš karton obesiti še v tretji točki, boš našel, da pojde smer niti spet skozi najdeno težišče. Sploh velja pravilo: Težišče leži vedno v središču telesa; v pravih telesih v geometričnem središču, v nepravilnih telesih pa v središču mase.

Sl. 2.

Poizkusi so ti pokazali, da pride telo v ravnotežje, če si ga podprl v težišču. Iz tega je pa lahko izpoznati, kako velike važnosti da je težišče. Od težišča je namreč vedno odvisen položaj teles. Naša hoja, naše stanje, sploh vse naše telesno gibanje je odvisno od težišča našega telesa. Če pride to težišče iz prave lege, pa boš takoj izgubil ravnotežje, morda boš celo padel. To mora vedeti telovadec, moraš vedeti, kadar se dršaš na ledu itd. Seveda je v življenju dobro, da se za vsakdanje življenje ni treba šele iz knjig učiti, kako nam je predstavljati lego težišča v raznih položajih našega telesa. Gotovo si že poiskusal stati na eni nogi. Nevedé si tako premaknil svoje telo, da je prišla središčna črta tvojega telesa ravno nad nogo, na kateri si stal. Raznovrstna hoja je odvisna od lege in premikanja težišča. Zibajoča se hoja gosi, kamel i. t. d. ima svoj vzrok v premikanju težišča. Prijetno se je voziti v čolnu po jezeru. Pa naj pride vihar, valovi naj

Sl. 3.

Prijetno se je voziti v čolnu po jezeru. Pa naj pride vihar, valovi naj

butajo v čolnič, naj ga spravijo iz ravnotežja, da se preobrne pa je v nevarnosti človeško življenje. — Toda ni treba dosti govoriti o teh in podobnih pojavih. Zdaj, ko veš, kaj je težišče in kakšnega pomena je, boš že sam dalje razmišljal o tem vprašanju. Za danes naj ti le še povem, da se na temelju naravnega zakona o težišču dajo napraviti prav primerni in poučni, pa tudi veseli in šaljivi poizkusi. O tem prihodnjic. J. D.

Naloga.

(Priobčil Internus.)

Ako spretno odbereš in zmešaš $\frac{3}{5}$ popra, $\frac{1}{6}$ redkve, $\frac{3}{7}$ smodnika in $\frac{1}{8}$ tropotca, napraviš okusno hrano, ki je posebno priljubljena o božičnih praznikih.

Uganka.

Kako je mogoče razdeliti tri jabolka med dva očeta in dva sina tako, da dobi vsak po eno celo jabolko?

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnji številki.)

Vabilo na naročbo.

Zahvaljujoč se vsem blagim mladinoľjubom, ki so v preteklem letu kakorkoli podpirali naš list, jih prosimo, da bi nam ostali sami zvesti, pa še tudi pridobili novih prijateljev in pospeševalcev.

Cena „Vrtcu“ in „Angelčku“ je skupno 5 K 20 h. „Angelček“ se oddaja tudi posebej in stane na leto 1 K 20 h. (Na deset izvodov pod skupnim zavitkom se daje eden po vrhu.) — Naročnina in vsi spisi, namenjeni »Vrtcu« in »Angelčku«, naj se pošiljajo, kakor doslej, z naslovom: **Anton Kržič, c. kr. profesor v Ljubljani, ali pa Uredništvo „Vrtčevo“** (Sv. Petra cesta št. 78). V Ljubljani se lahko naroča tudi v „Katoliški Bukvarni“.

Priporočamo v nakup tudi poprejšnje letnike. Pri gospej Tomšičevi (Sv. Petra cesta št. 6) se dobivajo še letniki 1888—1893, vezani po 2 K 60 h; ako se jih pa kupi več skupno, se jim cena še zniža. Pri uredništvu pa se dobiva: 1. „Vrtec“ letnik 1895—1904. vezan po 3 K; letnik 1905 po 3 K 40 h in 1906 po 4 K. — 2. „Angelček“ I.—XII. tečaj vezan po 80 h, XIII. in XIV. pa po 1 K. Ako kdo kupi več izvodov hkrati, se cena še primerno zniža; kdor kupi vseh dvanajst »Vrtcev« in štirinajst »Angelčkov«, jih dobi vezane za 38 K. — 3. „Mladinski glasi“, uglasbil P. Angelik Hribar (ponatis iz »Angelčka«) I. zvezek (s slikami) dvo-glasno po 24 h, II. čveleroglasno po 40 h. — 4. „Nedolžnim srcem“, pesmi s slikami (ponatis iz »Vrtca« in »Angelčka«) po 1 K 20 h kart. in 1 K 45 h lično v platnu. — 5. „Iz raznih stanov“, speval Taras Vaziljev. Z dodatkom »Urban iz Ribnice«. (Ponatis iz »Vrtca«.) Cena 25 h.

Letna naročnina naj se blagovoli naprej plačevati in kmalu poravnati, kjer je še kaj zaostalega.

„Vrtec“ izhaja 1. dné vsacega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h — Uredništvo in upravništvo sv. Petra cesta št. 78, v Ljubljani.